

TĒVJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

DECEMBRIS
NR. 12
2017
€ 0,85

TĒVIJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

Militārais
žurnāls
ir lejupielādējams

Download on the
App Store

ANDROID APP ON

Google play

Godātie karavīri! Godātie «Tēviņas Sarga» lasītāji!

Noslēgumam tuvojas gads, kas mūsu aizsardzības jomai un tieši Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ir bijis nopietnu pāvērsienu, pārbaudījumu, izaicinājumu un arī izaugsmes gads. Laiks nestāv uz vietas: mainās mūsu militārā infrastruktūra, ekipējums un slodze.

Šāds attīstības temps bruņotajos spēkos kopš neatkarības atgūšanas vēl nekad nav bijis. Tādēļ ikvienam no mums, sākot no ministra un komandiera, beidzot ar jaunkareivi un kadetu, ir jāpagūst, jāvar un jāprot paveikt daudz vairāk, jāapgūst daudz jauna un jāveicina gan sava, gan bruņoto spēku izaugsme.

Attīstīt savas kaujas spējas un vienlaikus nodrošināt sabiedroto klātbūtnei nepieciešamo infrastruktūru, mācību un atpūtas iespējas — tas nav viegls uzdevums, bet ar pilnu pārliecību varu sacīt, ka esam to godam pildījuši. Tādēļ vislielākais paldies mūsu pašu karavīriem, kuri ir bijuši gatavi pieciest laicīgas neērtības, lai mēs varētu pildīt Varšavas NATO samita lēmumus, jo sabiedroto spēku izvietošana Latvijā ir tikai un vienīgi mūsu valsts drošības interesēs.

Kaut arī Latvijā kopš šī gada jūnija ir ieradušies mūsu NATO sabiedrotie, kas Kanādas vadībā veido kaujas grupu, es vienmēr esmu teicis un uzsvērsu to arī turpmāk, ka, pirmkārt, mums pašiem ir jābūt gataviem aizstāvēt savu valsti, ja šāds brīdis pienāktu.

Tikai tad mūs atbalstīs sabiedrotie, tikai tad mēs būsime vienots spēks kopā ar citiem alianses partneriem!

Viens no maniem galvenajiem mērķiem, pirms divarpus gadiem stājoties aizsardzības ministra amatā, bija un joprojām ir — veicināt sabiedrībā pārliecību par to, ka mēs paši varam, bet pats galvenais — gribam aizstāvēt savu valsti. Un te nav runas tikai par nākamajiem karavīriem. Šis ir daudz plašāks jautājumu loks ar mērķi izglītības programmas ietvaros no pamatskolas līdz pat vidusskolas absolūšanai sagatavot valsts patriotus, arī rezerves karavīrus, bet pats galvenais — cilvēkus, kuri zina, kā rīkoties, un ir gatavi rīkoties, lai aizstāvētu savu ģimeni, pilsētu, novadu un valsti.

Citiem vārdiem sakot, mēs rosinām mainīt tradicionālo redzējumu par valsts aizsardzību no priekšstata, ka tikai karavīrs ar ieroci rokās un sabiedroto spēku atbalstu ir karotājs par Latviju, uz pārliecību, ka ikviens šīs valsts patriots var dot nenovērtējamu ieguldījumu valsts aizsardzībā, ja vien skaidri zina savu vietu un savu uzdevumu.

Noslēgumā vēlos teikt vislielāko paldies karavīru ģimenēm, kuras atbalsta savējos, palīdz uzturēt možu garu un dzīves sparbu brīžos, kad tas nebūt nav viegli, jo karavīra profesija un ikdiena nav vienkārša. Tādēļ mīlo un tuvo atbalsts ir īpaši nozīmīgs.

Bet jaunā gada priekšvakarā visiem karavīriem un aizsardzības jomas patriotiem novēlu profesionālu izaugsmi, pārliecību par saviem spēkiem un par to, ka šī valsts ir un vienmēr būs aizsargāta!

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis

Godātie karavīri, jūrniki, zemessargi un civilie darbinieki!

Spraigais, notikumiem bagātais 2017. gads tuvojas savam valdīšanas noslēgumam. Daudzi no jums piekritīs, ka gads aizlidoja kā viena diena, jo uzdevumu apjoms ir pieaudzis, militāro pasākumu skaits divkārtšojies un visam klāt nācis liels daudzums ar dažādiem izaicinājumiem. Tas

viss prasīja no jums milzīgu atdevi, lai nodrošinātu kvalitatīvu savu pienākumu izpildi un vienību operacionālo gatavību.

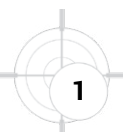
Būtiskākais un vitāli svarīgākais uzdevums mums visiem ir Latvijas aizsardzības nodrošināšana. Šajā gadā esam kāpinājuši apmācību intensitāti, dalību starptautiskajos vingrinājumos un audzējuši nodrošinājumu ar bruņojumu. Šā uzdevuma izpildē mūs aktīvi atbalsta Latvijas sabiedrība. 2016. gadā Varšavā NATO augstākajā vadības saietā pieņemtais lēmums par atturēšanas

operācijas uzsākšanu Baltijas valstīs ir realizējies pilnā apmērā. Šis solis demonstrēja organizācijas vienotības spēku, kas deva jaunu impulsu militāro spēju attīstībā ne tikai Latvijā, bet aptvēra arī visas dalībvalstis kopumā.

Noteikti jaunais, 2018., gads nebūs mazāk spraigs. Tas nesola mums mazāk izaicinājumu, vieglākus uzdevumus un mazāk darbu, bet ar lielu pārliecību varu teikt, ka, darbojoties ar entuziasmu, mums piemētošo izveicību un gudrību, mēs spēsim paveikt visu augstākajā kvalitātē, lai ar jūsu devumu mēs kopā veidotu stipru, augsti profesionālu un militāri spēcīgu Latvijas valsts aizsardzību.

Vēlu jums, jūsu tuviniekiem un ģimenēm jaunajā gadā vēlmju piepildījumu, nesalaužamu ticību un pārliecību par saviem spēkiem, interesantu un rosīgu ikdienu un panākumus katram personīgi un mums visiem kopā Latvijā!

*Nacionālo bruņoto spēku komandieris
ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš*

LIELI MĒRĶI NEPIEĻAUJ VIEGLPRĀTĪBU

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš un Armīns Janīks.

Latvijas Nacionālajai aizsardzības akadēmijai (LNAA) šis gads ir notikumiem bagāts — mācību iestāde atzīmēja savas pastāvēšanas 25. gadadienu, savukārt kopš vasaras nogales akadēmijai ir jauns rektors. Par jau izdarīto un vēl darāmo, lielākajiem izaicinājumiem un tradīcijām, kas ļauj justies piederīgiem, stāsta Mācību vadības pavēlniecības komandieris un LNAA rektors pulkvedis Valts Āboliņš.

— Vai akadēmijas rektora amats bija viens no mērķiem jūsu karjerā vai arī labvēlīgas apstākļu sakritības rezultāts?

— Pirms 10—15 gadiem, arī sākot militāro dienestu, nedomāju par to, ka kādreiz kļūšu par Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektoru. Taču — slikts ir tas kareivis, kurš nevēlas kļūt par ģenerāli. Mēs visi kāpjām pa savas karjeras kāpnēm, cenšamies pildīt uzdevumus pēc vislabākās sirdsapziņas, un kādā brīdī tas summējas. Arī manā gadījumā sakrita kādi noteikti apstākļi un priekšvēsture, droši vien tāpēc tiku izvēlēts šim amatam. Pilnīgi iespējams, kādā dzīves posmā tas varēja būt pavisam cits ceļš, taču šo iznākumu es nenožēloju. Tas ir ārkārtīgi atbildīgs pienākums.

— Ar kādām izjūtām uzsākat darbu?

— Darbu ir ļoti daudz, īpaši pēdējā laikā. Es šos pienākumus uztveru ļoti nopietni un apziņos, ka no šīs izvēles kaut kādā mērā cieš mana ģimene. Reizēm dzīvē ir tādi izšķiroši mirklī, kad jāizvēlas — dzīvot mierīgi un baudīt procesu vai tomēr visiem spēkiem strādāt sabiedrības un valsts labā. Tā bija mana izšķiršanās.

Taču garlaicīgi nebija arī laikā, kad biju vēl akadēmijas prorektors. Joprojām ar apbrīnu domāju par iepriekšējā rektora pulkveža Georga Kerlina spēju tikt ar visu galā, to, kur viņš visam atrada laiku un enerģijas rezerves. Tas arī man radīja pilnīgu priekšstatu par darba apjomu un to, ko šis amats prasīs no manis.

— Kādus būtiskākos mērķus un uzdevumus vēlaties sasniegt vispirms?

— Akadēmijas attīstības kopējo kursu mēs nemainīsim un pavisam noteikti nepazemināsim. Gan akadēmijai, gan Mācību vadības pavēlniecībai ir daudzpusīgas iestrādes un visai augsta mācību un projektu kvalitāte — līmenis ir jānotur un jāattīsta tālāk. Gan akadēmijā, gan Mācību vadības pavēlniecības skolās būs nevis revolūcija, bet evolūcija. Celsim kvalitāti, analizēsim darba rezultātus, savukārt secinājumus iedzīvināsim nākamajā ciklā, jo galu galā tas ir nebeidzams process.

Kvalitatīva virsnieku sagatavošana ir absolūta prioritāte bruņotajos spēkos kopumā. Manā skatījumā, lielāka uzmanība jāpievērš mūsu kadetu sagatavošanai reālajai dzīvei un dienestam. Jaunajiem virsniekiem savā vienībā jāspēj uzņemties atbildību par karavīriem, viņu morālo stāvokli, fizisko sagatavotību, arī par dzīvībām, un tas jāspēj uzreiz pēc LNAA absolvēšanas. Nevar pieļaut situāciju, ka, jaunajam virsniekam ierodoties vienībā, sākas viņa pārāpmācība jau uz vietas, reālos dienesta apstākļos. Protams, jebkurā gadījumā notiks kaut kāda «pierīvēšanās», taču fundamentālam pamatam jābūt ieliktam studiju laikā.

Šis ir īpašs laiks, tāpēc nevaram ļauties kārdinājumam ieslīgt mierā un rutīnā. Katra mūsu izvēle un lēmums ir jāanalizē vēl un vēlreiz, un jāmeklē būtiskākais un

svarīgākais — tā esence, kas veido zinošu, prasmīgu un uzticamu virsnieku. Protams, jaunajam virsniekam jābūt intelektuāli attīstītam un daudzpusīgam, bet virsnieka amata pamatvērtības nedrīkst aizmirst — prioritāri viņam ir jābūt gatavam jebkurā situācijā aizstāvēt savu valsti, arī izmantojot letālu spēku, jāspēj analizēt situāciju un darboties neatkarīgi arī ļoti augsta stresa apstākļos. Ja šīs īpašības un rakstura iezīmes ir attīstītas, tad, protams, arī laba akadēmiskā izglītība ir vairāk nekā vēlama. Līdzīga virzība ir vērojama arī citās skolās, kuras ir Mācību pavēlniecības pakļautībā, jo visiem karavīriem ir jābūt gataviem iespējami skarbākajai dienesta realitātei.

— Tie ir lieli mērķi. Iespējams, tikai saviem spēkiem vien tos būs grūti sasniegt.

— Bez Nacionālo bruņoto spēku vienību un arī civilās jomas atbalsta pārskatāmā nākotnē mēs neiztiksim. Protams, mums ir savas iestrādes, piemēram, no nākamā gada sākuma akadēmijā startē jauna Sauszemes spēku virsnieka sagatavošanas programma, kas būs īsāka un efektīvāka, un to mēs pārsvarā realizēsim paši ar saviem resursiem. Bez bruņoto spēku atbalsta nespējam iztikt arī tāpēc, ka akadēmijai nav ne autobāzes, ne arī kaujas platformu, ne arī visu ieroču sistēmu, kuru apgūšana ir vitāli nepieciešama. Kopumā Latvijas aizsardzības sistēma ir pamatā bāzēta uz Sauszemes spēkiem, un šai jomā ir lielākas iespējas tikt galā ar saviem resursiem. Taču, piemēram, Jūras vai Gaisa spēku jomās būtu ļoti grūti atteikties no apmācību programmu realizācijas sadarbībā ar civilajām augstskolām — tādām kā Jūras akadēmija, Rīgas Tehniskā universitāte un Transporta un sakaru institūts. Pašiem radīt un uzturēt nepieciešamo materiāli tehnisko bāzi būtu dārgi, kā arī cilvēku resursu trūktu.

— Vai gaidāmas arī kādas izmaiņas mācību procesā?

— Kadetus nepieciešams vairāk iesaistīt starptautiskajos pasākumos — viņiem ir jāpierod darboties starpnacionālā vidē.

Lielais vairums vienību ikdienā jau sadarbojas ar partnervalstu karavīriem, tādēļ arī jaunajiem virsniekiem ir jābūt gataviem šajā situācijā justies brīvi un līdzvērtīgi. Manuprāt, kopumā ir jātiecas pēc iespējas vairāk apgūt ārzemju pieredzi.

Kopš iestājāmie NATO, mums pašiem par visu jāmaksā. Krīzes laikā daudz ko vairs nevarējām atļauties. Tagad varbūt varam pakāpeniski atsākt pārtrauktos procesus, piemēram, specifiskas virsnieku apmācības programmas sakaros, netiešā uguns atbalsta sistēmās un citās jomās. Pilnībā sasnieguši pirmskrīzes līmeni gan vēl neesam.

Taču es nedomāju, ka mums jāraugās tikai Rietumu virzienā. Piemēram, kāpēc nepaņemt kaut ko sev noderīgu no tā, kā Ukraina reorganizēja savu apmācības sistēmu kara apstākļos, kā tā ieviesa virsnieku apmācībā daudz praktiskākas un kaujās

jau pārbaudītas lietas. Mēs noteikti varam vairāk papētīt arī šo jomu.

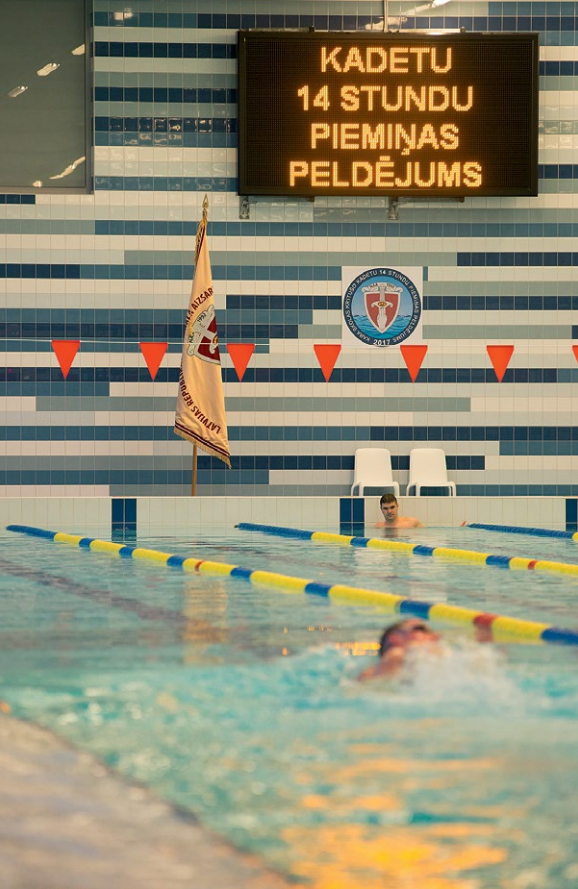
Pašlaik trīs mūsu kadeti studē Vācijā ļoti interesantā bakalaura programmā, kas ir pilnīgs jaunums. Tā negatavo virsniekus ar konkrētu specializāciju, bet ir mikšēta programma, kas dod sapratni par visām jomām, sākot ar kosmosa tehnoloģijām un turpinot ar sakariem, radiolokāciju, sauszemes kaujas platformām un taktiku, un lidmašīnu un kuģu uzbūves pamatprincipiem, kā arī daudz ko citu. Būtībā tur tiek gatavoti universāli virsnieki, un šis virziens ir interesants arī mums. Jā, šajā gadījumā mēs riskējam un eksperimentējam, jo arī paši vācieši vēl īsti nezina, kas no tā visa iznāks. Visādā ziņā mūsu kadetiem bija iespēja mācīties par velti pirmos divus gadus, tagad izvērtēsim rezultātus un nolēmsim, vai būtu lietderīgi šo apmācību turpināt arī par maksu.

— Jau vairākus gadus Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija virza savas infrastruktūras attīstības projektus.

— Runājot par infrastruktūras attīstību, jāteic, ka pēdējā laikā ir saglabājušās tās pašas aktualitātes. Sprotams, kontekstā ar ārpolitiskajiem notikumiem daudz svarīgāka ir bijusi Ādažu un Lielvārdes bāzu attīstība. Taču jāatzīst, ka mūsu personāla izvietojanas kapacitāte nu jau ir samilzusi līdz kritiskam līmenim. Sāpīgs ir jautājums par akadēmijas teritorijā esošās četrstāvu kazarmas remontu. Reizēm mūsu dienesta viesnīca ir tik pārpildīta, ka ir nācies cilvēkus pārnakšņošanai izvietot arī koridoros. Trūkst arī auditoriju un ofisu telpu. Nav jau tā, ka akadēmijā pastāvīgi atrodas tikai mūsu kadeti, jo te regulāri notiek dažādi citi pasākumi — kursi, starptautisko mācību norises, citvalstu speciālistu apmācība. Piemēram, drīzumā sāksies daņu divīzijas apmācības, un tad mūsu personāls uz laiku papildināsies ap tuveni ar 300 karavīriem. Līdztekus ir jāgādā par šeit esošo cilvēku ērtībām, labiekārtojot ēdnīcu, Labklājības centru un bibliotēku, Kadetu klubu, pasākumu un sporta zāles, proti, padarot akadēmijas telpas pievilcīgākas un piemērotākas arī brīvā laika pavadīšanai. Taču ir būtiski uzlabojumi citās MVP skolās. Alūksnes Kājnieku skolā ir atjaunotas kazarmas augstā kvalitātē, drīz noslēgsies kluba remonts, iecerēts uzlabot arī citus infrastruktūras objektus. Cēsu Instruktoru skolā tiek renovēts tehniskais un autonomvietņu komplekss. Attīstība lielākā vai mazākā mērā notiek arī citās MVP skolās.

Turpinājums 4. lpp. ▶

◀ Sākums 2. un 3. lpp.

— Vai sabiedrībā saglabājas interese par iespējām veidot virsnieka karjeru?

— Mūs nevar tieši salīdzināt ar citām augstskolām, jo tā vienkārši pie mums neviens pretendents nevar atnākt un uzsākt studijas. Atlase studijām LNAA sākas ar medicīnas komisiju, psiholoģiskajiem testiem un fizisko normatīvu izpildes pārbaudi. Tad tiek organizēti cita veida atlases pasākumi, lai identificētu līdera potenciālu, un tikai tad jauniešiem tiek nominēti kā kadeta kandidāti un uzsāk apmācību Kājnieku skolā Alūksnē. Ja šie faktori tiek ņemti vērā, tad mums ir aptuveni divi trīs kandidāti uz vienu studējošu vietu. Tas ir labs rādītājs arī citu Latvijas augstskolu vidū. Tomēr svarīgi ir, cik šo atlasī iztur. Un tad jau aina ir citāda. Pašlaik Alūksnē

Ja vēlaties atbalstīt mūsu iniciatīvu, pārskaitiet ziedojumu nodibinājuma «Lestenes baznīcas atjaunošanas fonds» ziedojumu kontā.

**Maksājuma mērķis: Lestenes baznīcas altāra restaurācija
Reģ. nr.: 40008178049
Ziedojumu konts:
LV16HABA0551030745431**

tiek apmācīti 74 kadeta kandidāti, papildus vēl klāt nāks karavīri no vienībām, kuriem jau ir militārā pieredze un radusies vēlme kļūt par virsniekiem. Imatrikulācijas brīdī mums būs ap 100 kadetu, kas ir tuvu optimālajam skaitam. Studiju laikā gan dažādu iemeslu dēļ atbirs ap 30–40%. Tomēr mūsu sagatavoto virsnieku skaits pieaug no gada gadā, un 2018. gada vasarā mēs plānojam bruņotajiem spēkiem dot vairāk nekā 50 jaunos virsniekus, neskaitot virsniekus speciālistus.

— Reizēm dzird viedokli, ka būtisku daļu pretendentu iegāzēja fiziskā kondīcija un nepietiekamas zināšanas eksaktajās disciplīnās.

— Jā, salīdzinoši liela problēma bija gan neatbilstība fiziskajām prasībām, gan arī sliktās zināšanas eksaktajos priekšmetos. Taču esam atraduši risinājumu, proti, dodam iespēju potenciālajiem kadetiņiem uzlabot savas zināšanas brīvajos brīžos Alūksnē pamatapmācības laikā un Cēsīs jaunākā instruktora kursa laikā, nodrošinot viņiem pasniedzējus. Savukārt fiziskā sagatavotība — mēs apzināmies, ka to var uzlabot arī studiju laikā. Ja kadetam ir vēlme un spars, viņš atradīs iespēju pilnveidoties. Pat tādā gadījumā, ja kadets būs starp atbirušajiem, Latvija vai bruņotie spēki, ja viņš turpinās dienestu, iegūs lojālu un zinošu pilsoni vai karavīru.

— Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija ir augstskola, kuras tradīcijas izskan ārpus skolas sienām.

— Tradīcijas mums ir ļoti svarīgas, tās noteikti jāturpina un jākopj. Taču necenšamies mākslīgi radīt kādus rituālus vai tradīciju elementus. Tam ir jānāk dabiski, jo tad, ja mēģināsim kaut ko uzpotēt ar varu, visdrīzāk, sabojāsim ieceri. Mūsu tradīciju pamatā ir bijusi laba ideja, un laika gaitā tās pierādījušas sevi kā dzīvotspējīgas. Tradīcijas novērtē gan kadeti, gan plašāka sabiedrība, jo arī tās rada piederības sajūtu organizācijai. Melnās kafijas vakars, pēc manām domām, ir mūsu pati svarīgākā un jēgpilnākā tradīcija, kad pieņemam kadetus, kuri gāja bojā cīņās pret Bermontu. Melnās kafijas vakarā pēc vakara jundas tradicionāli pasniedzam arī ģenerāļa Hartmaņa Goda zobenu labākajam gada izlaiduma absolventam. No jaunākajām tradīcijām es noteikti gribētu minēt kadetu 14 stundu piemiņas peldējumu, kas arī ir veltīts Brīvības cīņās kritušajiem 14 toreizējās Kara skolas kadetiņiem.

Šo tradīciju aizsākām pagājušajā gadā, kad vācām ziedojumus Brīvības cīņās kritušo karavīru kapu plāksniņu nomaīnai Rīgas Brāļu kapos. Šī tradīcija ir ieguvusi lielu atpazīstamību — peldējuma laikā bija vairāk nekā 14 000 tiešraides skatījumu internetā — sociālajos tīklos. Šogad vācām līdzekļus, lai atbalstītu Lestenes baznīcas altāra restaurāciju. Pasākuma laikā savācām 250 eiro, bet zinu, ka ir vēl cilvēki, kuri vēlas dot savu ieguldījumu.

Mums ir arī vairākas citas salīdzinoši jaunas tradīcijas, piemēram, Rektora kausa izcīņa starp kadetu komandām dažādās sporta disciplīnās vasarā, ir arī Prorektora kausa izcīņa.

2013. gadā aizsākām Taktikas kausa izcīņu, kas parasti notiek mūsu Taktikas kursa ietvarā — tajā kadetu komandām, izmantojot savas taktikas zināšanas, divu dienu garumā jāveic dažādi uzdevumi. Diezgan līdzīga iniciatīva ir Kadetu taka, kas tiek organizēta kopā ar citu augstskolu studentiem. Šis pasākums ilgst vidēji pusotru diennakti, un tā laikā komandām jāpārvar dažādi šķēršļi un pārbaudījumi ar militāru ievirzi. Svarīgi ir, ka šī tradīcija ir nākusi no pašu kadetu vidus, no kadetu pašpārvaldes — Krīvu padomes. Viņi paši arī to organizē un realizē. LNAA vadība tikai mazliet atbalsta. Atsauksmes parasti ir ļoti labas — par to liecina arī pabeigto diplomu ar lūpukrāsas nospiedumiem uz tiem.

Pirms diviem gadiem aizsākām eseju konkursu kadetiņiem, aicinot rakstīt par patriotisma tēmām. Pirmo reizi saņēmām tikai 10 darbus, bet šogad bija jau vairāk nekā 40 eseju, arī kvalitāte ir ievērojami labāka. Tradicionāli rīkojam balles — vismaz divas reizes gadā, ziemas un vasaras izlaidumiem.

— Ko gada noslēgumā vēlaties teikt saviem kolēģiem?

— Esmu ļoti pateicīgs saviem kolēģiem gan Mācību vadības pavēlniecībā, gan akadēmijā par viņu ieguldīto darbu — neatkarīgi no dienesta pakāpes un amata. Pēdējie gadi mums visiem ir bijuši sašņoti, un diez vai būs mierīgāk arī nākotnē. Esam sev iezīmējuši liela mēroga uzdevumus, kurus varam veikt tikai kopā, jo viens, kā zināms, nav karotājs. Bet man nav lielu bažu par to, jo līdz šim mēs savus mērķus esam sasnieguši un uzdevumus izpildījuši. Tāpēc esmu drošs, ka tā būs arī turpmāk. Protams, būs jācenšas, jo mērķi ir pārāk nopietni, lai pret tiem attiektos vieglprātīgi. ☒

SPĒT SASKATĪT KOPSAKARĪBAS UN DALĪTIES AR INFORMĀCIJU

Par svarīgāko aizsardzības un kiberaizsardzības jomas sadarbībā — NATO Kiberaizsardzības izcilības centra (*NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence*) direktore Merle Maigre (*Merle Maigre*) sarunā ar «Tēvijas Sargu».

Līga Lakuča

Foto — no personiskā arhīva.

— Jums Rīgā bija tikšanās ar NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra (*NATO StratCom COE*) direktoru Jāni Sārtu. Kā sadarbojaties ar NATO StratCom centru Rīgā, jo stratēģiskajai komunikācijai un kibertelpai ir daudz kopīga?

— Manuprāt, ikvienas sadarbības pamatā ir nepieciešami līdzīgi uzskati, un mūsu centriem patiešām ir daudz kopīga attieksmē, kā mēs uztveram un risinām šos jautājumus. Mēs nodarbojamies ne tikai ar taktiskajiem un operatīvajiem, bet arī ar stratēģiskās kibernetikas jautājumiem. Un tieši tas mūs cieši saista. Mums ir līdzīgs redzējums par informatīvo agresiju (*weaponization of information sphere*) un kibernetikas infrastruktūras objektiem un vēlēšanu sistēmām. Saskatu potenciālu veidot sinerģiju starp mūsu organizēto kiberkonfliktiem veltīto konferenci *CyCon*, kura jau deviņus gadus notiek Igaunijā, kā arī Rīgā notiekošo ekspertu līmeņa diskusiju «Rīgas dialogs», un visbeidzot, mēs varam dalīties pieredzē, apkopojot «Tallinas rokasgrāmatu» (<https://ccdcoe.org/tallinn-manual.html>), kas ir visaptverošākā pamācība par kibernetikā piemērojamām starptautiskajām tiesībām. «Tallinas rokasgrāmatu» būtu iespējams paplašināt arī ar NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centram nozīmīgajām tēmām, jo ir svarīgi zināt šos

jaunos domēnus regulējošos tiesību aktus, noteikumus un rekomendācijas. Tas attiecas arī uz mums, jo ir svarīgi apzināties, ka kibernetikā kā domēns, kā militārs domēns, iespējams, ir jauna parādība, tomēr tas nenozīmē, ka ir nepieciešami jauni tiesību akti. Kibertelpai ir piemērojamas jau spēkā esošās starptautiskās tiesības. Un šis fakts ir svarīgs tādai nelielai valstij kā Igaunija, kas vienmēr ir ļoti rūpīgi ievērojusi starptautiskās tiesības.

— Kādas būs NATO Kiberaizsardzības izcilības centra prioritātes 2018. gadā?

— Īsumā atbildot, turpināsim strādāt pie jau iesāktajiem svarīgākajiem projektiem, vienlaikus uzrunājot un mēģinot sasniegt jaunu starptautisko auditoriju. Var teikt, ka plānotam padziļināti darboties mūsu prioritāšu jomās, izvērsot arī sadarbību ar ārvalstu partneriem.

Mūsu prioritātes un svarīgākie projekti izriet no tā, ka esam iesaistīti pētniecībā, apmācībā un kiberaizsardzības mācībās un vingrinājumos četrās galvenās jomās — stratēģijā, tehnoloģijās, operācijās un likumdošanas pilnveidošanā. Centra līdzšinējie svarīgākie projekti ir *CyCon* konference, kas ietver visus mūsu darbības virzienus, kiberaizsardzības mācības «*Locked Shields*» («Saslēgtie vairogi») un «Tallinas rokasgrāmata». Visi šie projekti ir vērsti uz to, lai attiecīgie speciālisti spētu saskatīt kopsakarības un dalītos ar viņiem pieejamo informāciju. Kibernetikas lielākā

problēma ir tā, ka šīs jomas eksperti darbojas un komunicē savā specifiskajā vidē, kurā politikas veidotāji un politiskie lēmēji diemžēl nav iesaistīti. Lai sadarbība aizsardzības un kiberaizsardzības jomā būtu veiksmīga, ir nepieciešama starpnozarju pieeja. Un šī starpnozarju pieeja veidojas tikai tad, kad strādā kopā. Tāpēc mums ir svarīgi izveidot pamatprincipus starpnozarju diskusiju veidošanai, līdzīgi kā *CyCon* konference, un paplašināt sadarbības izpratni par kiberaizsardzību no starptautisko tiesību viedokļa, lai cilvēki saprastu, ka šeit nav iesaistīti tikai tehnoloģiskie, bet arī juridiskie jautājumi. Un tas attiecas arī uz demokrātisku izglītību un mācīšanos, kā arī pamatizpratni par to, kā funkcionē sabiedrība.

— Kā jums izdodas organizēt daudz jūsu centrā strādājošo ārvalstu speciālistu darbu, jo, pieņemtu, ka katrai dalībvalstij ir mazliet atšķirīgs redzējums par kibernetiku un tās aizsardzību?

— Protams, mums kā jebkuram citam lielam starptautiskam centram šāda situācija ir gan izaicinājums, gan arī iedvesmo mūs. Un mūsu spēks patiešām ir daudzveidībā, jo centra darbībā sākumā esošo septiņu valstu vietā jau piedalās 20 valstis. Tas apliecina, ka daudzas valstis ir saņēmušas kibernetikas svarīgo nozīmi. Skaidrs, ka mēs nebūtu varējuši tik daudz paveikt bez daudzu ārvalstu speciālistu

Turpinājums 6. lpp. ►

◀ Sākums 5. lpp.

līdzdalības, jo ikviena dalībvalsts uz Tallinu sūta savus labākos speciālistus. Esmu pārliecināta, ka varam kļūt vēl sekmīgāki, ja mūsu centra darbībā iesaistīsies arī citas valstis.

— **Kādi, jūsuprāt, varētu būt galvenie risināmie jautājumi nākamajā gadā vai tuvākajā nākotnē? Kādas kibersardzības tēmas varētu apspriest nākamajā NATO samītā?**

— Šie ir divi ļoti atšķirīgi jautājumi. Runājot par nākamā gada tēmām vai risināmajām lietām, es domāju, ka mēs arvien vairāk redzam dažādu valstu īstenošanu vai atbalstītu iekļaušanos kibervidē, tāpēc rodas jautājums, kā spēt ar to pastāvīgi un pēc iespējas efektīvāk cīnīties. Tas, protams, nav nekas jauns; šajā jomā ir uzsākti jau dažādi procesi, piemēram, ANO diskusija starptautiskā līmenī, diskusijas par juridiskiem jautājumiem, par uzbrukumiem kritiskās infrastruktūras objektiem un kā tiem pretoties — tas nav vienkārši.

Ir jādoma, kā NATO un ES varētu sekmīgāk iesaistīties un labāk sadarboties šo

jautājumu risināšanā. Ostu vai energosistēmu drošības nodrošināšanai, piemēram, ir tieša ietekme uz NATO militārajām operācijām, tomēr šie objekti nav NATO pakļautībā, tāpēc aliansei ir jāveido sadarbība ar privāto sektoru un jāuzlabo sadarbība ar ES.

Manuprāt, 2018. gadā tiks vairāk diskutēti arī par mākslīgo intelektu, tiks analizēti tā ētikas un drošības aspekti, tas, cik lielā mērā mākslīgā intelekta attīstība nozīmē sabiedrības interesēs.

Jūsu jautājums par to, ko nākamajā NATO samītā varētu apspriest saistībā ar kibersardzību, ir jau daudz konkrētāks. Ir jāveic noteikti pasākumi, lai izpildītu NATO Varšavas samītā nospraustus mērķus, kur kibervidē tika pasludināta par līdzvērtīgu militāro operāciju telpu, tādējādi ļaujot veiksmīgāk atvairīt kiberdraudus krīžu pārvarēšanas operācijās. NATO ir noteikts veicamo pasākumu plāns, ko alianse ir uzsākusi īstenot.

Šobrīd galvenais uzdevums ir NATO dalībvalstu tīklu un informācijas sistēmu drošības uzlabošana. Šis darbs tika uzsākts Varšavā, NATO valstu un valdību vadītājiem parakstot apņemšanos piešķirt kibersardzības jomai lielāku finansējumu.

Pamatojoties uz to, NATO dalībvalstis jau savstarpēji informē cita citu par šajā jomā paveikto.

Otrkārt, būtisks solis tika sasniegts NATO aizsardzības ministru sanāksmē šā gada novembrī, proti, NATO ģenerālsekretārs paziņoja, ka dalībvalstu kibersardzības spējas ir uzskatāmas par kaujas spējām, līdzīgi kā mūsu karakuģi vai lidmašīnas, ko nepieciešamības gadījumā kāda NATO dalībvalsts var piedāvāt citai dalībvalstij.

Treškārt, NATO komandstruktūras reforma, tajā iekļaujot arī kibervidi, jo alianse ir atzinusi, ka šodienas militārās operācijas nav atdalāmas no kibervides. Alianses aizsardzības ministri vienotās NATO vadības struktūrā izveidot kiberooperāciju centru, un tas ir nozīmīgs signāls, kas apliecina alianses nopietno attieksmi pret kibervidi. Šobrīd vēl ir par agru runāt, kas no tā visa tiks apspriests un par ko tiks lemts nākamajā NATO samītā, bet, manuprāt, šajā jomā ir redzama noteikta virzība un ir sasniegts jūtams progress. ■

Tulkojis NBS rezerves virsleitnants **Kārlis Līdaka**.

VIDZEMES VIENĪBU VIRSSERŽANTI DISKUTĒ PAR IESPĒJĀM SADARBOTIES

Novembra beigās Valmierā, Zemessardzes 22. kājnieku bataljona bāzē, notika Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes vienību virsseržantu un vecāko instruktoru seminārs. To organizēja brigādes virsseržants Dainis Ceirulis, un semināra mērķis bija savstarpēji iepazīties, kopīgi apzināt izaicinājumus un iespējamus risinājumus, dalīties pieredzē, saprast, kādu atbalstu vienības var

sniegt cita citai, kā arī plānot brigādes instruktoru sastāva kvalifikācijas celšanu un profesionalitāti.

Atklājot semināru, brigādes komandieris pulkvedis Mareks Ozoliņš uzsvēra bataljona virsseržantu lomu instruktoru sastāva kā Zemessardzes mugurkaula nozīmi vienību un Nacionālo bruņoto spēku kopējo uzdevumu izpildē. Semināra dalībnieki brigādes komandierim izklāstīja problēmas un sniedza priekšlikumus zemessargu apmācības procesa organizēšanas un nodrošinājuma uzlabošanā.

Visas dienas garumā bataljona virsseržanti un vecākie instruktori diskutēja par esošajiem izaicinājumiem ikdienas darbā un izskatīja iespējas uzlabot gan pašu instruktoru darbu, gan zemessargu apmācību procesu.

Virsseržants D. Ceirulis apliecināja, ka apkopotās problēmas prioritārā secībā virzīs to risināšanai. Tāpat viņš pauda, ka jau drīzumā apmeklēs vienības, jo seminārs devis iespēju uzzināt, kādas tēmas jāpārrunā katrā no brigādes vienībām — kādā tā ir instruktoru loma un tās stiprināšana, citā — apgādes jautājumi un dienesta organizācija, bet vēl kādā — jaunu zemessargu pieņemšana un apmācība.

Virsleitnante **Ieva Karlsberga**,
Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes
Civilmilitārās sadarbības nodaļas priekšiece.
Autores foto.

AUGSIM LATVIJAI!

Šā gada 30. novembrī kinoteātrī «*Splendid Palace*» Rīgā par godu Jaunsardzes dibināšanas 25. gadadienai notika svinīgs pasākums. Tajā piedalījās un svētiku uzrunas teica Jaunsardzes patrons — Valsts prezidents Raimonds Vējonis, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš, Jaunsardzes un informācijas centra direktors pulkvežleitnants Aivis Mirbahs, sadarbības partneri Latvijā un ārvalstīs.

«Esmu pārliecināts, ka Jaunsardze Latvijas valsts simtgadi sagaidīs kā lielākā un stiprākā nacionālā mēroga jaunatnes patriotiskās audzināšanas kustība.

Jaunsardzes nozīme un loma jaunās paaudzes izglītošanā ik gadu pieaug, jo Jaunsardze sniedz iespēju apgūt plašas zināšanas un iemaņas, kas nepieciešamas jaunam un eruditam cilvēkam, kurš mīl savu valsti un vēlas to padarīt labāku, veiksmīgāku un skaistāku!» svētiku uzrunā uzsvēra Raimonds Bergmanis.

Savukārt ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš akcentēja Jaunsardzes saistību ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem:

«Jaunsardze apvieno izturīgākos, saliedētākos un garā stiprākos jauniešus, kurus es kā Nacionālo bruņoto spēku komandieris pēc gadiem vēlos redzēt mūsu karavīru rindās. Motivēti skolēni un viņu instruktori ar savu pašizliedzīgo darbu un entuziasmu ir veicinājuši Jaunsardzes straujo attīstību, tādēļ Jaunsardzei 25. gadadienā novēlu saliedētus un drosmīgus jauniešus, pašizliedzīgus instruktorus un ticību saviem spēkiem!»

Pasākumā ar aizsardzības ministra augstākajiem apbalvojumiem tika apbalvoti labākie jaunsargi, viņu instruktori un centra darbinieki.

Notika arī svinīgā Jaunsardzes karoga maiņas ceremonija, kurā bijušais Jaunsardzes un informācijas centra direktors Druvis Kleins pasniedza Jaunsardzes karogu jaunajam Jaunsardzes un informācijas centra direktoram pulkvežleitnantam Aivim Mirbaham.

Jelgavas jaunsargu vienība klātesošos priecēja ar precīzu defilē priekšnesumu.

Pasākumā tika demonstrēts videomateriāls ar vēsturiskiem kadriem par Jaunsardzi no pirmsākumiem līdz mūsdienām.

Noslēgumā svētiku koncertu sniedza Nacionālo bruņoto spēku sitaminstrumentu ansamblis «Jautrais sekstets» virs-seržantes Dzintras Knābes vadībā.

Kinoteātra foajē bija apskatāma fotoizstāde «Jaunsardzei — 25», kas veidota no Jaunsardzes un informācijas centra fotoarhīva materiāliem.

Autoru Lailas Bajāres, Gata Dieziņa, virs-seržanta Gata Indrēvica, Andas Kukeilkas un Normunda Mežiņa fotogrāfijās fiksēti spilgti momenti un emocijas no jaunsargu apmācībām, piedzīvotā Latvijas mēroga un starptautiskās sacensībās, no metnēs, pārgājienos un citos Jaunsardzes pasākumos.

Sagatavojusi **Vineta Žilinska.**
Foto — Normunds Mežiņš.

ZEMESSARDZE — IZVĒLE, KAS MAINA DZĪVI

Laura Jansona,

kaprāle, S-3 daļas speciāliste,

Ansis Īvāns,

vecākais zemessargs.

Foto — no zemessargu personiskā arhīva.

Nedēļas nogales prom no ģimenes, sališana un salšana lauka mācībās, neikdienišķa fiziskā slodze — tas, ar ko jāskaras katram zemessargam. Taču patriotisms un pienākuma apziņa ir īpašības, kas šos cilvēkus ir mudinājušas mesties piedzīvojumos, pārbaudīt savu spēju robežas, iegūt jaunas zināšanas un draugus, reizē stiprinot Latvijas aizsardzību.

Tādu cilvēku, kas spējuši paveikt šo uzdevumu, proti, savienot ģimenes dzīvi ar dienestu Zemessardzē, netrūkst arī Zemessardzes Studentu kājnieku bataljonā. «Studentu bataljonā ir izveidojies augsti motivētu un labi sagatavotu zemessargu kodols, kurš jau tagad ir spējīgs veikt ļoti dažādas militārās operācijas,» tā par vienību lepni stāsta bataljona komandieris majors Pēteris Suveizda.

Ir ko aizsargāt

«Tā kā tuvojos 50 gadu vecumam, un grupā, ar kuru kopā iestājos bataljonā, vidējais vecums ir apmēram 30 gadi, mans lielākais izaicinājums ir uzturēt un pat uzlabot fizisko formu,» par nepieciešamību biežāk kustēties stāsta diviņbraļu tēvs Nils Students. Amerikā dzimušais kungs,

kurš Latvijā dzīvo kopš 1992. gada un strādā ASV vēstniecībā, Zemessardzē iestājās 2014. gadā, sākoties Krievijas agresijai Ukrainā.

Līdzīga motivācija brīvprātīgo rindās iestāties tieši 2014. gadā bija arī 34 gadus vecajam konsultāciju uzņēmuma vadītājam Jānim Meirānam. Pēc studijām Holandē viņš saprata, ka nevar palikt malā, jo viņam ir ko sargāt un aizstāvēt.

«Dienestā saproti, ka tā ir tava otrā ģimene. Kāds ir izlutinātais trešais dēls, kāds ir uzcītīgais pirmais, vai arī seržants — kā norūpējusies māte. Ir savi asumi, prieki un bēdas, tomēr tā vide vieno cilvēkus no dažādiem sabiedrības slāņiem. Liek paļauties un uzticēties it kā svešiem cilvēkiem, bet tu vienmēr zini, ka tava Zemessardzes ģimene būs ar tevi kopā, kad tev to vajadzēs,» Zemessardzi ar ģimeni salīdzina dēla tēvs Jānis.

Motivācija cīnīties

Dienests Zemessardzē nozīmē arī izaugsmi, savu spēju paplašināšanu un robežu pārbaudi. Jānis stāsta, ka tas viņam palīdzējis attīstīt sevi kā personību un paaugstināt komforta robežu, kā arī atslēgties no ikdienas.

Nils atceras, ka pirmajā kaujas šaušanā nav spējis uzreiz pierast pie desmitiem trieciensauteņu stobru vienlaikus radītajiem rībieniem. «Tagad esmu pieradis, un tas mani vispār vairs netraucē. Jāteic, tas pat nomierina — jocīgi, bet tā ir,» secina zemessargs.

Vienības kaujas spējas veido augsta morāle, disciplīna, profesionālā sagatavotība un nodrošinājums, skaidro bataljona komandieris Pēteris Suveizda.

«Tikai tāds zemessargs, kurš patiesi vēlas cīnīties, ir disciplinēts un apmācīts, turklāt apgādāts ar vismaz minimāli nepieciešamo ekipējumu, spēš izpildīt uzticētos uzdevumus,» uzsver komandieris.

Jānis un Nils šogad uzdevumus Zemessardzē veikuši vairāk nekā 40 dienas. Nils pabeidza nodaļas līmeņa apmācību, kura noslēdzās Ādažu poligonā deviņu dienu nometnē, savukārt Jānis ieguva kaprāļa pakāpi kursus Dobelē un Cēsīs. Šī apmācība notiek sešas nedēļas darba dienās.

«Ja motivācija iestājoties bija saprast, kā es varu palīdzēt sargāt savu valsti un piedalīties, tad tagad ir vēlmē to darīt pēc iespējas kvalitatīvāk un profesionālāk, un

tas nozīmē turpināt ieguldīt savu laiku un attīstīt militārās iemaņas un zināšanas,» uz savu izaugsmi atskatās Jānis.

Savukārt Nils atzīst, ka līdz ar pieredzi aug arī motivācija un izpratne par Zemessardzi, kas galu galā palielina respektu pret šo organizāciju.

Eļļa pretodu līdzekļa vietā

Protams, mācībās neiztikt arī bez jautriem un smieklīgiem atgadījumiem. «Vasara, patruļbāze, blakus pozīcijā pāriņieks sāk intensīvi pūst sev virsū izdalīto pretodu līdzekli, jo Ādažu odi nepazīst kaunu un neganti kož,» stāsta Jānis.

Taču pāriņieks visu nakti turpinājis bubināt, ka pretodu līdzeklis nu nekā nepalīdz pret šiem «lidojošajiem nešķīstiem mutantiem», radot izbrīnu Jāni, kuru insekti nav aiztikuši.

«No rīta ieraugu pāriņieka eļļas nopūsto seju un sāku smieties. Viņš sajaucis pretodu līdzekli ar ieroču eļļu un visu nakti cītīgi ar to smērējies,» smejas Jānis.

Mājās bez vīra un ar ekipējuma kaudzēm

Iespējams, visgrūtāk klājas tieši mājās ar bērniem palikušajām zemessargu sievietēm un vīriem, taču Jāņa un Nila dzīvesbiedres vīru izvēli atbalsta.

«Tas ir vīra pienākums. Tā ir drošības sajūta par ģimeni. Ja nu tomēr kaut kas notiek, vīrs māk un zina, ko darīt.» Jāņa izvēli slavē sieva Kristīne, kas atzīst, ka

Zemessardzes mācību dēļ daudzas brīvdienas ir nācies pavadīt šķirti.

«Kopīgu nedēļas nogaļu mums ir maz. Vīrs apmeklē visas mācības, kas tiek piedāvātas, nekādu atrunu šajā lietā viņam nav,» stāsta sieviete, piebilstot, ka dažkārt mājās pietrūkst vīrieša roku. «Brīvdienās ar bērnu reiz sanāca pat izlaist pankūku cepšanu, jo nevarējām atvērt ievārījuma burku,» viņa atceras.

Nīla sieva Lolita seko līdzī vīriem vīra piedzīvojumiem dienestā. «Kad Nils man stāstīja, ka no rīta pamodies klajā laukā guļammaisā, apsnidzis ar sniegu un sev apkārt redzējis tādas pašas apsnigušas cilvēku čupiņas, es to ļoti spilgti iztēlojos, it kā pati tur būtu bijusi,» viņa stāsta.

Zemessarga ekipējums var pārsniegt 30 kilogramu svaru un aizņemt ievērojamu vietu, turklāt pēc mācībām mājās tas mēdz nonākt slapjš un netīrs. Taču Lolitu šī nekārtība un netīrība nesatrauc. «Ja es ļoti satrauktos par šādiem sīkumiem, būtu daudz jādzer nervu zāles,» viņa smeja.

Jāpiebilst, ka Nils ekipējuma jautājumam ir radis oriģinālu risinājumu, atvieglot mājinieku dzīvi. Viņš tā uzglabāšanai ir nopircis prāvu senču pūra lādi, kas kalpo arī par galdu.

Tādas lādes nav Jānim, viņš atzīst, ka ekipējums ir nepārtraukts diskusiju un joku objekts ar Kristīni. «Vīrs nopirka sev to, kas pašam likās nepieciešams un pat vairāk. Mājās vietas ekipējumam nav — stūros saliktas čupu čupas un kastes.

Informācija par iestāšanos: ZS Studentu kājnieku bataljons Rīga, Vienības gatve 56

Priekšnamā viņa apavi aizņem lielāko daļu no visiem ģimenes apaviem.»

Turklāt viņa ir šokēta, cik dārgi var maksāt dažādas ekipējuma daļas. «Tad arī sākas joki par sieviešu apaviem, somiņām, kas katrai nedēļai sava, un to neizskaidrojami lielo cenu. Tagad vīrs saprot mani, kad gribu kādu jaunu somiņu,» atklāj Kristīne.

Gan Jānis, gan Nils secina, ka bez ģimenes atbalsta apmeklēt mācības būtu grūti, jo abiem ģimenē aug bērni.

«Katram ir jādara kaut kas, lai nosargātu mūsu valsti. Mana sieva to dara ikdienā, un es cenšos turēties līdzās,» norāda Nils. Lolita piebilst, ka rūpējoties par ģimeni, cilvēki mācās pārvarēt savu egoismu, savukārt tas palīdz nodoties kalpošanai kam lielākam — savai valstij.

Jāņa sieva Kristīne atzīmē, ka ģimenē ir audzis patriotisms un zīmīgāk tiek svinēti svētki, kas saistīti ar Latvijas Brīvības cīņām. Savukārt Jānis atzīst, ka savu pienākumu pilda ar degsmi. «Uz mācībām eju ar lielu prieku, un, lai gan atgriežos ellišķīgi noguris, vienalga priecājos un pozitīvi stāstu ģimenei par pavadīto laiku dabā.» Jānis atklāj, ka ģimenes lietu risināšana kopš iestāšanās Zemessardzē šķiet daudz vienkāršāka. ☒

«DVĒSEĻU PUTENĀ» KOMANDA ZIEMASSVĒTKU KAUJU PRIEKŠVAKARĀ

Džoanna Eglīte

Publicitātes foto — Pēteris Viksna un Ivars Trautmanis.

Nākamgad atzīmēsīm simt gadus, kopš dzimusi Latvijas valsts. Tās rašanās laiks — pretrunīgs un sarežģīts, arī mūsdienā sabiedrībā nav pietiekami izprasts un skaidrs. Šim periodam veltītā Aleksandra Grīna romāna «Dvēseļu putenis» ekrānizējuma komanda par vienu no filmas uzdevumiem izvirzījusi mērķi izstāstīt Latvijas dzimšanas stāstu, ietverot visas šķautnes, kas noteica vēstures gaitu un cilvēku izvēles.

«Lai iemīlētu savu valsti, tā no sākuma ir jāiepazīst,» ir pārliecināts filmas «Dvēseļu putenis» režisors Dzintars Dreiberģis, kurš, pirms sākt filmēšanu, gandrīz divus gadus pavadījis, lasot arhīvu materiālus, hronikas un dienasgrāmatas, konsultējies ar vēsturniekiem un līdztekus pārveidojis Grīna stāstu filmas sižetā. Filma «Dvēseļu putenis» «piedzims» 2019. gada 11. novembrī, bet pašreiz tās komanda gatavojas

būtiskam pagrieziena punktam Latvijas strēlnieku apziņā, kas mainīja vēstures gaitu — Ziemassvētku kaujām. Lai notiktu kauju filmēšana, tiek gaidīts kārtīgs ziemas sniegs.

«Dvēseļu puteņa» tapšanā piedalās profesionāli aktieri Vilis Daudziņš, Ivars Krasts, Gatis Gāga, Mārtiņš Vilsons, Rēzija Kalniņa, Raimonds Celms, Jēkabs Reinis, Ieva Florence un vairāk nekā 500 brīvprātīgo. Galveno varoni atveido 16 gadu vecais Oto Brantevics no Turlavas.

Daļa no brīvprātīgajiem ir zemessargi un karavīri. Latvijas bruņoto spēku vadība ir atbalstījusi filmas veidošanu, ļaujot vairākiem filmēšanas posmiem tapt Ādažu poligonā un aicinot karavīrus piedalīties masu skatos.

— **Ja zināšanas par kādu vēstures posmu ir minimālas, cilvēkam raksturīgi piesavināties sabiedrībā valdošus, bet parasti vienpusīgus stereotipus. Tikko sāk iedziļināties pagātnē, lasīt un meklēt saiknes, tā šie stereotipi zūd. Atklājas pretrunas, mazinās kategoriskums.**

— Pirms ķerties pie «Dvēseļu puteņa» ekrānizācijas, filmēšanas grupā izvirzījām mērķi izlasīt visu, kas vien pieejams par Latviju laika posmā no 1914. līdz 1921. gadam. Ļoti personisks un brīnišķīgs materiāls ir strēlnieku dienasgrāmatas! Bet lasījām arī Kārļa Ulmaņa, Pētera Stučkas un Andrieva Niedras vēstures liecības. Interesanti, ka viņi katrs ticēja tam, ko darīja. Neviens sevi neuztvēra kā ļaundari. Kopējo kontekstu, sakarības un izvēļu pareizību iespējams novērtēt tagad — ar simts gadu distanci, bet cilvēkam tobrīd nebūt nebija skaidrs, pa kuru ceļu iet un kam ticēt. Man ir svarīgi šajā filmā pastāstīt, kas īsti Latvijā norisinājās — te bija vācieši, sarkanie strēlnieki, zaļie strēlnieki, baltie, baskājainie, Kalpaka armija. Un pa vidu visam — latviešu puikas — dažādos strēlnieku pulkos. «Dvēseļu puteni» — Artūrs Vanags, zemnieku dēls, kuru kopš kara sākuma būtībā virzīja tikai viena vēlme — atgriezties mājās, savas dzimtas saimniecībā.

Vienā brīdī tas latviešu puika saprot, ka zem Krievijas karoga, lai cik varonīgi viņš cīnīsies, viņam nebūs iespējas atgriezties savā saimniecībā. Viņam vispār

nebūs, kur atgriezties. Latviešu puika aptver, ka sarkanajiem ir pilnīgi citi mērķi. Tobrīd cilvēki sāka lūkoties pēc jauniem ideāliem. Komunisma idejas aizrāva daudzus, jo piedāvāja skaidrus un konkrētus risinājumus. Vienlaikus izskanēja runas par Latvijas autonomiju. Mutuļojot šo jauno ideju un apsolījumu katlā, pakāpeniski daudzus latviešos dzima doma, ka jāklūst atbildīgiem pašiem par sevi, jā rūpējas pašiem par savu zemi, savu sētu, savām vajadzībām, jo neviens cits to mūsu vietā vai mūsu dēļ neizdarīs. Tā tapa Latvijas valsts.

Zinu, ka šobrīd Latvijā daudzi lasa «Dvēseļu puteni» un vienlaikus lūkojas pēc papildmateriāliem internetā, lai saprastu vēsturisko kontekstu. Aleksandrs Grīns savā grāmatā nepiedāvā pilnu šī laika ainu. Lai informācija nebūtu jāmeklē izkaisīta dažādās vietnēs, sadarbībā ar vēsturniekiem veidojam interneta platformu www.dveseluputenis.lv, kas koncentrēti atspoguļo būtiskāko, svarīgākās kaujas, to analīzi un pavērsienus, kas risinājās Latvijā no 1914. līdz 1921. gadam.

— **Pašreiz līdztekus tapušas un top vairākas filmas, kas veltītas jūsu minētajam laika posmam Latvijas vēsturē. Nupat klajā nākusi Askolda Sauliša dokumentālā filma «Astoņas zvaigznes». Jūs konsultējaties ar tiem pašiem vēsturniekiem, lasāt tos pašus arhīvu materiālus, vai tas nerada sajūtu, ka kāds cits jau visu būs paspējis izstāstīt pirms jums?**

— Man ir tieši pretēja sajūta — jo vairāk pētīsim, jo labāk izpratīsim šo sarežģīto, neviennozīmīgo laiku. Ne toreiz, kad es mācījos skolā, ne tagad nav vienota redzējuma, neviens nav nopietni analizējis un palīdzējis vēstures skolotājiem izprast šo laika posmu, lai to pasniegtu bērniem skolās. Bez idealizējumiem, izpušķojumiem un vienlaikus — saprotami un pieejami. Mēs bieži runājam par patriotismu un dzimtenes mīlestību, bet, lai iemīlētu, ir jāiepazīst. Vienam palīdzošas būs dokumentālas liecības un fakti, citam emocionāls kino stāsts. Es ļoti vēlos, lai cilvēki izprot Latvijas dzimšanu. Tādēļ — kaut vēl taptu vismaz piecas filmas par šo tēmu!

— **Ekrānizējot tik vērienīgu stāstu — ko līdz šim bijis visgrūtāk risināt?**

— «Dvēseļu puteni» pārveidot kino valodā ir pamatīgs izaicinājums. Turklāt ir būtiski saglabāt maksimāli daudz no tā redzējuma un vēstījuma, ko devis pats Aleksandrs Grīns. Viņš, piemēram, īpaši neizceļ 1918. gada 18. novembri, un filmā mēs to respektējam, liekot lielāku uzsvāru uz kontekstu, kurā šis notikums varēja īstenoties. Romānā ir smalki aprakstītas Kurzemes bataljona gaitas, kamēr par pārējiem septiņiem nav teikts tikpat kā nekas. «Dvēseļu putenis» nav autentiski vēsturisks darbs, tajā ir arī izdomātas situācijas, vietu apraksti, kuras rakstnieks savām acīm nav redzējis. Rast risinājumu šādās situācijās nav viegli. Runājam ar vēsturniekiem un mēģinām saprast, vai neatbilstība ir pārveidojama, vai tomēr tik būtiska stāsta dramaturģijā, ka saglabājama.

Vienlaikus ne mazāks izaicinājums ir mūsu filmēšanas komandas apņemšanās radīt kvalitatīvu, labu kino ar tādu naudas apjomu, kāds ir mūsu rīcībā. Kad uzrunājām filmas komponisti Lolitu Ritmani («*Emmy*» balvas laureāte, strādā Holīvudā) un nosaucu filmas budžetu, viņa saprotoši nosmaidīja un tūdaļ pārvaicāja: «Labi, bet kāds ir filmas kopējais budžets?»

Laikam ir jābūt mazliet trakiem un ļoti pārņemtiem ar šo ideju, lai uzņemtos ko tādu darīt ar šādiem līdzekļiem, kādi mums ir, un paveiktu darbu pēc labākās sirdsapziņas. Taču man ļoti palīdz, ka ne vien filmēšanas komanda un profesionālie aktieri ar lielu atdevi, pašizliedzīgi piedalās filmas tapšanā, bet ar tikpat lielu degsmi un patriotismu iesaistās arī brīvprātīgie. Man patiešām ir pārliecība, ka mūs visus vieno dziļa cieņa gan pret Grīna darbu, gan pret Latviju. Savā ziņā esam līdzīgi tā laika strēlniekiem, palīdzot dibināt Latvijas valsti. Arī mūsu vidū ir visu sociālo slāņu pārstāvji, līdzās ir tik atšķirīgas dzīves pieredzes, bet mūs virza kopēja pārliecība, ka šai filmai ir jātop.

— «Dvēseļu puteņa» masu skatos piedalījušies un piedalīsies arī mūsdienu Latvijas karavīri un zemessargi. Kāda ir šī sadarbība?

— Kad dzirdu, ka filmēšanas laukumā kāds ko zina par ieročiem, prot tos turēt un šaut un var ko ieteikt filmēšanas gaitā, lai būtu autentiskāk un precīzāk, es zinu — tie puīši ir no Latvijas armijas. Man ir gandarījums par karavīriem un zemessargiem, kurus interesē vēsture un kuri šajos jautājumos ir lietpratēji.

Jutu arī dziļu izpratni un atbalstu no aizsardzības ministra Raimonda Bergmaņa. Manuprāt, arī viņam ir pārliecība, ka kino ļoti palīdz apzināties to, kas mēs esam un ko varam paveikt.

Man ir lepnums par cilvēkiem, kuri brīvprātīgi piedalās filmas tapšanā. Viņi ir gatavi vairākas stundas septembrī brīst aukstā jūrā, lai mēs nofilmētu vienu epizodi. Nečīkstēt. Būt atsaucīgi un gaidīt, atkārtot lietas atkal un atkal.

— Redzot, ar kādu aizrautību jūs stāstāt par vēsturi, šķiet, ka jūsu filmas veidošanas process viesis dziļu cieņu un lepnumu par pieredzi Latvijai.

— Ar vēstures situāciju izprašanu ir līdzīgi kā ar mācīšanos no citu kļūdām. Tas ir ļoti sarežģīti. Kino dod iespēju ne vien uzzināt faktus, bet izdzīvot šo pieredzi, citu pieļautās kļūdas. Ja tu kaut ko esi pats pieredzējis, pastāv lielāka iespēja līdzīgā situācijā skaidrāk aptvert notiekošo un neatkārtot to, kas reiz jau ir izdarīts greizi. Ja mums izdosies godam izstāstīt šo stāstu par latviešu puīšiem, kuri ir cīnījušies par Latviju, arī netaupot savu dzīvību, mēs būsīm izdarījuši labu darbu. Latviešiem jāapzinās, ka ir liela vērtība tas, ka mums ir sava valsts, un turpmāk mums jāiet tālāk, jāpastāv par sevi, jo mūsu vietā neviens cits to neizdarīs, kā neizdarīja to reiz, pirms simt gadiem.

KARAVĪRU PIEREDZE, FILMĒJOTIES «DVĒSEĻU PUTENĪ»

Roms Žilinskis, dižkareivis:

— Mani interesē vēsture — pieteicos filmēties masu skatos «Dvēseļu puteni» un arī «Nameja gredzenā». Kad uzvelc apģērbu un ekipējumu, kāds toreiz bija latviešu strēlniekiem, var iejusties realitātē pirms simt gadiem, salīdzināt to ar mūsdienas realitāti armijā. Man ļoti patika šī pieredze, patika cilvēki — ārkārtīgi patriotiski noskaņoti. Aleksandra Grīna grāmatu gan lasījis pagaidām neesmu. Pašreiz esmu tādā kā pārdomu procesā — varbūt labāk to lasīt pēc filmas noskatīšanās.

Kārlis Udrass, vecākais zemessargs:

— Man grāmata «Dvēseļu putenis» ir dzimtas stāsts, ko esmu lasījis vairākkārt. Mans vecvectēvs bija strēlnieks 2. Rīgas bataljonā, un caur Grīna stāstu un vecvecmamma liecībām veidojās mans priekšstats par dzimtas saknēm un Latviju. Man piedalīties «Dvēseļu puteņa» filmas tapšanā bija goda lieta un pienākums pret savu vecvectēvu, kurš ir stāvējis pie Latvijas dzimšanas.

Manuprāt, gan brīvprātīgos, gan filmas komandu vieno pārliecība, ka šis ir darbs Latvijai, un katram no mums ir liela vēlēšanās no savas puses izdarīt labāko, lai filma taptu.

Ļoti interesanta pieredze bija filmēšanas process. Nebiju domājis, ka tas ir tik smags daudzu stundu darbs, kur viena epizode tiek pārfilmēta neskaitāmas reizes. Bet es ļoti gaidu nākamo filmēšanas posmu — Ziemassvētku kaujas.

Edmunds Pētersons, vecākais zemessargs:

— «Dvēseļu puteni» esmu divreiz lasījis, un piedalīties šī stāsta ekranizācijā likās ļoti interesanti. Nekad nebiju domājis, ka filmas tapšanā tiek iesaistīti tik daudzi cilvēki, un nebiju iztēlojies, kā tas notiek tur — kadra otrā pusē. Filmēšana ilgst daudzas stundas. Piemēram, ierakumu epizodes tika filmētas vairākas dienas. Tu tās pavadi slapjos dubļos, un pēc pāris stundām sāc justies ļoti autentiski tam, kā šādos apstākļos, iespējams, jutās latviešu strēlnieki.

Militāristiem šo masu skatu filmēšanu ir zināma prioritāte — mūs nav jāmaca apieties ar ieroci, pārlādēt, šaut, tādēļ šādām epizodēm filmē tos, kas to prot.

Varu piekrist, ka šis projekts vieno līdzīgi domājošus patriotiskus cilvēkus un būtu šādā vidē ir ļoti iedvesmojoši. ☒

VILTUS ZIŅAS — SPĒCĪGS MŪSDIENU IEROCIS CĪNĀ PAR CILVĒKU SIRDĪM UN PRĀTIEM

Šī gada 6. decembrī Rīgas pilī tika organizēta starptautiska līmeņa diskusija «Latvijas drošība 21. gadsimtā. Viltus ziņas kā sabiedrības viedokļa ietekmes instruments». Valsts prezidents Raimonds Vējonis, atklājot diskusiju, puda atzinumu, ka viltus ziņas ir viens no spēcīgākajiem modernajiem ieročiem, kas nepārtraukti tiek izmantoti cīņā par cilvēku prātiem un sirdīm Latvijā. Prezidents atgādināja, ka daudz tiek darīts militārās drošības (*hard security*) vārdā, tajā skaitā līdz 2% no iekšzemes kopprodukta ir kāpināts aizsardzības budžets. Tomēr Latvijas un jebkurai citai sabiedrībai ir vairāk jādomā par tā saukto *soft security** — kas ir instrumentu kopums manipulācijai ar cilvēku prātiem.

Viltus ziņu problemātikai veltītajā diskusijā piedalījās arī drošības jomas ekspertu un zinātnieku vidū plaši pazīstamais Marks Galeoti (*Marc Galeotti*) — Prāgas starptautisko attiecību institūta vecākais pētnieks. Viņš jau 30 gadus padziļināti pētījis Krievijas vēsturi un izdevis vairākas grāmatas par drošības jautājumiem, kas raksturo mūsdienu Krieviju. Uzmanot diskusijas dalībniekus, M. Galeoti atgādināja, ka dažādu mērķu sasniegšanai propaganda un viltus ziņas tiek izmantotas kopš seniem laikiem. Turklāt viltus ziņas var būt nepatiesas atsevišķās niansēs, bet tās var būt arī pilnīgs izdomājums, cenšoties, piemēram, demoralizēt, mobilizēt vai radikalizēt sabiedrību. M. Galeoti kā lielāko risku sabiedrībai vērtē to, ka vidusmēra auditorija — pret kuru ikdienā tiek vērsta viltus ziņu lavīna — kļūdaini uzskata sevi par

imūnu vai daudz gudrāku par viltus ziņotājiem un šo ziņu patiesajiem pasūtītājiem. Patiesībā — katrs cilvēks mūsdienās var kļūt un bieži vien kļūst par marioneti viltus ziņotāju rokās, jo sabiedrība kopumā netiek pietiekami izglītota un trenēta kritiskā domāšanā, kas vairo spēju pretoties labi maskētai propagandai un viltus ziņu negatīvajai ietekmei.

Diskusijas dalībniekiem M. Galeoti atgādināja jaunākos «naidīgo spēku» propagandas un viltus ziņu izplatīšanas piemērus, to skaitā — mediju varas izmantošanu «*Brexit*» lietas ietekmēšanai un viltus ziņu milzīgo skaitu, lai grautu NATO koptēlu un reputāciju. Pētnieks ir pārliecināts, ka tieši solidaritāte un vienotība padara rietumvalstis spēcīgākas, un tāpēc Krievija velta tik milzīgas pūles, lai iedragātu šīs vērtības — šķeltu un vājinātu rietumvalstis. Raksturojot agresīvākos dezinformācijas izplatītājus, M. Galeoti nosauca Krieviju un *Islāma valsti (ISIS)*, kā arī minēja privātās kompānijas, kuras par katru cenu mēģina kaut ko iestāstīt un pārdot. Par svarīgu ieroci cīņā pret viltus ziņām M. Galeoti uzskata ne tikai atbilstošu valsts struktūru apmācību un visaugstākā līmeņa nodrošinājumu, bet arī pasākumus, kas novērstu Latvijā strādājošo mediju lojalitātes uzpirkšanu no Krievijas puses, kā arī atbilstošu un neizbēgamu sodu sistēmas veidošanu viltus ziņu tirgus aktīvajiem dalībniekiem. No otras puses, M. Galeoti brīdināja par riskiem, kas saistīti ar pārmērīga spēka piedēvēšanu viltus ziņām. «Ja valsts varas pārstāvju rīcība un reakcija uz viltus ziņām sāk lidzināties

histērijai, šāda situācija — lai cik ironiski tas skanētu — kļūst ļoti izdevīga Vladimiram Putinam,» secināja M. Galeoti.

Lai nepieļautu viltus ziņu negatīvās ietekmes nekontrolējamu pieaugumu un vienlaikus neveidotu pārmērīgu ažiotažu par propagandas varenību, nepieciešams kultivēt, attīstīt un padziļināt kritiskās domāšanas un analīzes spējas visos sabiedrības slāņos — no augstākajām amatpersonām līdz pat vienkārša darba darītājiem. Ne tikai valstij kopumā, bet ikkatram informācijas izplatītājam (mediji) un patērētājam ir jāuzņemas daļa solidaritātes un pilsoniskās atbildības par informācijas pirmavotu izvēli, par to uzticamības vai reputācijas pārbaudi, par pieejamo daudzveidīgo ziņu kritisku uztveri un apdomīgu rīcību — veicot nepārbaudītu ziņu tālāku pārsūtīšanu sociālajos medijos. Kopējai valsts drošībai svarīgo komponenti — sabiedrisko viedokli — veido atsevišķu indivīdu viedokļu kopums, un katram cilvēkam jācenšas laikus atpazīt un pēc iespējas pretoties melu straumei, tādējādi nepieļaujot sava viedokļa un attieksmes kropļošanu par labu naidīgajiem manipulātoriem, kas maskētām metodēm cīnās par cilvēku «sirdīm un prātiem». Kopējā sabiedrības noturība pret propagandu un viltus ziņām vairojas arī no cilvēku izpratnes, ka ikvienu vietējo vai starptautisko masu mediju, kas izplata viltus ziņas, nav iespējams īsā laikā slēgt ar attiecīgu tiesas spriedumu.

* *Briselē bāzēta bezpeļņas organizācija EAVI sniedz izglītojošu (grafisku un skaidrojošu) informāciju par 10 galvenajiem viltus ziņu veidiem: <https://eavi.eu/beyond-fake-news-10-types-misleading-info/>.*

Pēc ārvalstu un Latvijas mediju ziņām sagatavoja **majora Vizma Kaļčeva**.

Avoti: <http://bnn-news.com/>;
<https://inmoscowshadows.wordpress.com/>;
<https://www.facebook.com/markgaleottionrussia/posts/>;
<https://twitter.com/MarkGaleotti>;
<http://eng.lsm.lv/article/society/defense/>;
https://twitter.com/Rigas_pils/.

No mums pašiem – mūsu kritiskās domāšanas un informācijas lietošanas paradumiem – ir atkarīga mūsu spēja pretoties viltus ziņu ietekmei.

Tava pastkastīte – Tava pasaule

Žurnāla «Tēvijas Sargs»
abonēšana vēl nekad nav
bijusi ērtāka, izvēlies un
piesakies:

- Latvijas Pasta nodaļās
- pie sava pastnieka
- www.abone.pasts.lv
- pa tālruniem 67008001
vai 27008001

DAILES TEĀTRIS

JASMĪNA REZĀ ART

FRANČU IZKLAIDE 2 CĒLIENOS
PIRMIZRĀDE / 2017. GADA 17. NOVEMBRĪ

PIEDALĀS / MARIJA NAUMOVA

REŽISORS
DŽ. DŽ. DŽILINDŽERS

REŽISORA ASISTENTE UN HOREOGRĀFE
LINDA KALNIŅA

SCENOGRĀFS
KRISTIANS BREKTE

KOSTĪMU MĀKSLINIECE
KATJA ŠEHURINA

GAISMU MĀKSLINIEKS
JEVGEŅIJS VINOGRADOVS

Informācija pa tālr. 67294444 Kases darba laiks: 10.00–19.00; S., Sv. 11.00–18.00

www.dailesteatris.lv

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS

WWW.TEVIJASSARGS.LV

WWW.SARGS.LV

ISSN 14075040

9 771407 504002 12

Decembris, 12 (220) 2017 • Cena € 0,85